Hera a Leander (Príbeh o plynutí času)

Renáta Kišoňová

Milorad Pavić: *Vnútorná strana vetra*. Bratislava: Petrus 2005.

Na sklonku minulého roka (1. 12. 2009) zomrel svetoznámy srbský literárny historik, spisovateľ, prekladateľ, básnik Milorad Pavić. Rodák z Belehradu sa preslávil románovými kolážami ako Chazarský slovník, Posledná láska v Carihrade, Krajina maľovaná čajom, Vnútorná strana vetra, vďaka ktorým bol okamžite považovaný za ústredného predstaviteľa literárnej postmoderny. Podľa Srbskej akadémie vied a umenia, ktorej bol členom, to bol „spisovateľ dvoch, ba až troch storočí, expert na baroko a symbolizmus, ktorého dielo možno čítať všetkými smermi – vertikálne i horizontálne. Pavić je výzvou pre každého náročnejšieho čitateľa a niet lepšieho spôsobu, ako si uctiť jeho tvorbu a pamiatku, než prečítať tituly z jeho portfólia.“

Vnútorná strana vetra je tretím románovým opusom Milorada Pavića. Autor čitateľovi ponúka zábavný rébus s obrovským množstvom interpretácií, ktorý vložil do dvoch príbehov, pričom každý sa číta z opačnej strany knihy. Jeden príbeh je o Here, druhý o Leandrovi. Podľa starej legendy boli odlúčenými milencami, ktorých prekliatie zrušila až smrť.

Jeden príbeh vnímame cez oči, myseľ a čas dievčiny: „… volali ju Hera, zbožňovala papriku, nosila večne olúpaný bozk a pod plášťom chemičky pár fúzatých pŕs. Bola taká rýchla, že si mohla odhryznúť ucho, varila už v ústach a chápala, že vždy po niekoľkých storočiach sa niektoré ženské mená premiestnia do mužských, zatiaľ čo to ostatné zostáva rovnaké.“ Hera žije v 20. storočí, je študentka chémie, doučovateľka francúzštiny a milujúca sestra Manasija Bukura. Obaja súrodenci sa zamilujú do Jana Kobalu a spôsobia si tým vzájomnú smrť.

Druhý príbeh (trochu naratívnejší), Leandrov, sa odohráva v čase tureckých nájazdov. „Leander, ktorý v detstve nosil ešte mená Radača a Miljko, bol odmalička vedený príkladom otca a strýkov, aby pokračoval v rodinnom murárskom remesle. Bol šikovný v tesárstve a práci s mramorom; vedel pomôcť pri reštaurovaní ikon, a mal aj vrodený talent na to, ako ľahko a rýchlo vyzdobiť úľ obrazmi alebo zastaviť roj včiel… On vedel, že Európu od Ázie neoddeľuje iba voda, ale aj vietor, čo znamená čas. Preto povedal, že to možno nebola voda a morské vlny, čo oddeľovali Heru od Leandra, ale niečo iné, čo museli ovládnuť, aby sa dostali jeden k druhému.“

Leander je mních, ktorý stavia pred postupujúcimi Turkami chrámy sv. Bohorodičky, čím sa snaží spomaliť ich postup. Ako mladíkovi mu veštec predpovedal smrť sťatím hlavy. Tak Leander celú dobu uteká pred šabliarom, ktorý si však vezme Herinu hlavu z opačného konca príbehu. Leander zomiera Herinou smrťou, Hera Leandrovou, a tak sa stretnú – v strede príbehu.

V starej gréckej piesni oddeľovalo milencov Heru a Leandra more, Pavićovu dvojicu oddeľuje čas. Čas je i hlavnou postavou celého románu. „Možno Leander plával cez čas, a nie cez vodu.“ Vnútorná strana vetra je kniha o rozmanitých rýchlostiach nášho prežívania. Vejúci vietor má dve strany: vonkajšiu, ktorá je našou vzdialenou budúcnosťou, a vnútornú, ktorá sa zrkadlí v prítomnosti. Ktorú si vyberie čitateľ skôr?
Tomu, kto uprednostňuje silný príbeh, dramatickú očistu a jednoznačnú pointu možno odporučiť siahnuť po inej knihe (a inom autorovi). Pre čitateľov, ktorí majú radi rozšafnú mágiu slov, starých mýtov a metafor bude Vnútorná strana vetra príjemným čítaním.

Mgr. Renáta Kišoňová, PhD.
Katedra filozofie
Filozofická fakulta TU v Trnave
Hornopotočná 23
Trnava
renata.kisonova[zavináč]gmail.com